

S Sayısı : 294

Afyon Karahisar Milletvekili Gl. Sadık Aldoğan'ın Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma Komisyon raporu (3/398)

T. C.

Başbakanlık

Yazışları ve Sicil müdürlüğü

Ö. No. 6 - 3394

15 . IX . 1949

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millet Partisi mensupları tarafından 20 . VII . 1949 gecesi Karşıyaka Ar Gazinosunda ve 24 . VII . 1949 günü Ballıkuyu Ocak binasında tertip edilen toplantılarda Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ettiği ve Cumhurbaşkanı aleyhinde lisanen tecavüzde bulunduğu ihbar olunan Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan hakkında kovuşturma yapılabilmesi için Anayasanın 17 nci maddesi hükümleri dairesinde gereken karar verilmek üzere Adalet Bakanlığında alınan 6 . IX . 1949 tarih ve 487/216 sayılı tezkeresi örneği ile eklerinin bağlı olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

Adalet Bakanlığının 6 . IX . 1949 tarih ve 487/216 sayılı tezkeresi örneğidir.

Yüksek Başkanlığa

Izmir C. Savcılığında alınan 10 . VIII . 1949 tarihli yazıda :

Millet Partisi mensupları tarafından 20 . VII . 1949 gecesi Karşıyaka Ar Gazinosunda tertip edilen toplantıda söz alan Afyon Milletvekili emekli general Sadık Aldoğan'ın konuşma sırasında (burasını İngiltere mi sanıyorsunuz? adam, Çörçil gibi adam kazanamadı ama, o memleketteki hükümetlerde namus vardır. Onlarda sandalyalarına yapışacak kadar zillet yoktur, yoksa işkembesini doldurmak için iktidarda durmak zillettir, namuslu bir adam verdiği sözü yapmazsa o adama ve o hükümete namussuz denir) ve 24 . VII . 1949 günü Ballıkuyu Ocak Binasında tertip edilen toplantıda konuştuğu sırada da (İkinci Dünya Harbinin sonunda Birleşmiş Milletler camiasına biz de dâhil olduk, fakat milletin sırtına bir kâbus ve ahtapot gibi yapışan şef ve onun hükümetleri buldukça vadedilen insan hakları hiçbir suretle sağlanamaz) demek suretiyle Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ettiği ve sayın Cumhurbaşkanı aleyhinde lisanen tecavüzde bulunduğu ihbar olunan mumaileyh Sadık Aldoğan hakkında kovuşturma yapılabilmesi için Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması talep edilmiştir.

Adı geçen savcılıktan gönderilen bu olaylara ait soruşturma kâğıtları, Anayasanın 17 nci maddesi hükümleri dairesinde işlemin yapılması için bağlı olarak yüksek huzurlarına sunulmuştur.

Adalet Bakanı
Fuad Sirmen

Anayasa ve Adalet Komisyonlarının İlan Kurulan Karma Komisyon Raporu

T. B. M. M.

Anayasa ve Adalet Komisyonu

Esas No. 3/398

Karar No. 23

22 . III . 1950

Yüksek Başkanlığa

Hükümetin mânevi şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği, Cumhurbaşkanına gıyabında lisanen tecavüzde bulunduğu ihbar edilen Afyon Karahisar Milletvekili Sadık Aldoğan hakkındaki evrak Başbakanlığın 15 . IX . 1949 tarih ve özel 6 - 2/3342 ve genel 8/6 - 3394 sayılı yazısıyla Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına gönderilmiş ve Başkanlıkça da Anayasa ve Adalet Komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona tevdi edilmiş ve İçtüzüğü'nün 178 nci maddesi gereğince (ad çekme) suretiyle ayrılan beş kişilik Hazırlama Komisyonuna verilmişti.

Hazırlama Komisyonu tüzüğü'nün adı geçen maddesi hükmüne tevfikân 21 . III . 1950 Salı günü saat 14 de Sadık Aldoğan'ı dinlemek üzere davet etmiş ise de gelmediğinden dosya üzerinde incelemelerini yaparak aşağıda yazılı sonuca varmıştır: Bu Komisyonca incelenen dosya münderecatına göre: Millet Partisi mensupları tarafından 20 . VII . 1949 gecesi İzmir'in Karşıyaka Ar Gazinosunda tertip edilen toplantıda söz alan Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan'ın konuşma sırasında: (Burasını İngiltere mi sanıyorsunuz? Çörçil gibi adam kazanamadı ama, o memleketteki hükümetlerde namus vardır. Onlarda sandalyalarına yapışacak kadar zillet yoktur. Yoksa işkembesini doldurmak için iktidarda durmak zillettir. Namuslu bir adam verdiği sözü tutmazsa o adama ve o Hükümete namussuz denir.) ve 24 . / VII . 1949 gününde yine aynı partinin İzmir Ballıkuyu Ocak binasında yaptığı toplantıda konuştuğu sırada (İkinci Dünya harbinin sonunda Birleşmiş Milletler camiasına biz de dâhil olduk. Fakat milletin sırtına bir kâbus ve ahtabot gibi yapışan şef ve onun hükümetleri buldukça vadedilen insan hakları hiçbir suretle sağlanamaz) demek suretiyle Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif ettiği ve Cumhurbaşkanı aleyhinde lisanen tecavüzde bulunduğu yerlerinde tutulan 20 . VII . 1949 ve 24 . VII . 1949 tarihini taşıyan 2 tutanakla tesbit ve bu tutanaklar münderecatı da onu imza

edenlerin savcılıkta alınan ifadeleriyle teyit olunmuştur. Bu açıklama ve dosya münderecatına göre Sadık Aldoğan'a isnadolunan fiil:

1. Cumhurbaşkanı aleyhinde ve gıyabında lisanen tecavüzde bulunmak,

2. Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif etmek, den ibaret olmak üzere ikidir.

1. Bu eylemlerden birincisi, yani (Cumhurbaşkanı aleyhine gıyabında lisanen tecavüzde bulunmak) Türk Ceza Kanununun 158 nci maddesinin 2 nci fıkrasına göre cezalandırılması icabeden fiillerden bulunmasına ve Anayasanın 12 ve 27 nci maddelerinde yazılan yasak eylemlerden olmamasına mebni İçtüzük'ün 180 nci maddesinin 2 nci fıkrası hükmüne tevfikân bu eylemden ötürü kovuşturma ve yargılamanın dönem sonuna bırakılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

2. Hükümetin mânevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyifte bulunduğu hakkındaki yasak eyleme gelince,

Adı geçen Sadık Aldoğan'ın, yukarıda özetlendiği gibi 20 . VII . 1949 tarihinde yapılan toplantıda konuşurken, Hükümetin yaptığı işleri tenkid ettiği sırada ve mevzu tamamen Hükümet icraatı ve seçim işleri iken, seçimin Millî Şefin emriyle yapıldığı ve bunun mesulü Hükümet olduğu ifade edildikten ve Seçim Kanunu tadilatına da temas olunduktan sonra bilhassa :

(Hasan Saka zamanında ecnebilere de gösterdikleri Seçim Kanunu iyi imiş, Hasan Saka diyor ki, bu kanunla seçime girilebilir. Aklımla yaşa Allahın alığı, burasını İngiltere'mi sanıyorsunuz adam? Çörçil gibi adam kazanamadı ama o memleketlerdeki hükümetlerde namus vardır. Onlarda sandalyalarına yapışacak kadar zillet yoktur. Yoksa işkembesini doldurmak için iktidarda durmak zillettir. Bizim Seçim Kanununu mütahassıslara göstermeye lüzum yoktur. Bu işin yapılması ancak namuslu bir hükümetin bulunmasında görülür. Ama bizim namusumuzdan şüpheniz

mi var?. Evet şüphe ediyorum. Şüphelenmek vatandaşın hakkıdır. 1946 daki marifetler unutulamaz. O ateş yanıyor katiyen söndürülemez) dedikten sonra mevzuu Devletlerarası münasebete intikal ettiren Sadık Aldoğan, (İkinci Dünya Harbinden muzaffer çıkan Ruzvelt'le, Çörcil 4 maddelik bir Atlantik Beyannamesi yaptılar. Birleşmişmilletler camiasına bizi de aldılar. Hasan Saka oraya imza koydu. Bu Halk Partisi Hükümeti imzasını tuttu mu?. Bunu bu Halk Partisi Hükümetinden soruyorum?. Namuslu bir adam verdiği sözü yapmazsa o adam ve o Hükümete namussuz denir. Ya imzasını tatbik eder. Etmezse namussuzun kendisidir. Ben başkasını tanımıyorum. 159 ncu madde filân tanımıyorum. O halde ne halt etmeye bu imzanızı tatbik etmiyorsunuz) demiş ve 24 . VII . 1949 tarihinde Ballıkuyu Ocak toplantısında yaptığı konuşmada da memlekette 41 seneden beri hakikî hürriyetin teessüs edemediğini Cumhuriyetin ilânından sonra da bir tek parti ve şef ile onun hükümetlerinin ve adamlarının arzusuna göre idare edildiğini beyan ve Hükümet icraatını tenkid ederken (İkinci Dünya Harbinin sonunda birleşmiş Milletler câmiasına bizim de dâhil olduğumuzu, fakat milletin sırtına bir kâbus ve bir ahtapot gibi yapışan şef ve onun hükümetleri buldukça vâdedilen insan haklarının hiç bir surette sağlanamayacağını) ifade etmiş olduğunu bildirmiş ve Hazırlama Komisyonu da buna kanmış ve Sadık Aldoğan'ın söylediği bu sözlerin ifade ettiği açık mâna ve konuşmanın genel konusu itibariyle Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesinin 1 ve 2 nci fıkraları hükümlerine uygun şekilde Hükümetin mânevi şahsiyetini âlen tahkir ve tezyif mahiyetinde olduğunu kabul etmiştir. Bu yasak eylem ve buna terettüp eden ceza ise Anayasanın 12 nci maddesinde yazılı terhipli cezaları gerektiren suçlardan bulunduğundan ve Hazırlama Komisyonu da buna kandi-

ğından bu madde için Sadık Aldoğan'ın İçtüzük'ün 180 nci madesi hükmüne uyularak Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması gerektiği sonucuna varmıştır.

Karma Komisyonunda, Hazırlama Komisyonunun bu raporu ve dosyadaki zabıt varakaları okunduktan ve yapılan görüşmelerden sonra Sadık Aldoğan'ın yukarıda izah edilen eylemi, Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesine giren terhipli cezayı istilzam ettiğinden Anayasa hükmü uyarınca Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması lâzımgeldiğine çoğunlukla karar verilmiştir.

Kamutayın Yüce tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulan Karma

Komisyon Başkanı		Sözcü
Tokad		Konya
N. Poroy		A. R. Türel
Kâtip		
Samsun	Afyon K.	Balıkesir
Dr. S. Konuk	Karara muhalif	Orgl. K. Özalp
	H. Dinçer	
Balıkesir	Bursa	Bursa
Ö. N. Burcu	A. Akgüç	M. B. Pars
Bursa	Denizli	Erzincan
M. Erkmen	N. Küçüka	A. Fırat
Erzincan	Erzurum	İsparta
S. Sağıroğlu	Ş. İbrahimhakkıoğlu	R. Güllü
İstanbul	İstanbul	İstanbul
A. Ödül	Karara muhalif	Karara muhalif
	F. H. Demirelli	O. N. Köni
İzmir		Kırklareli
E. Oran		Dr. F. Umay
Manisa		Mardin
K. Coşkunoğlu		M. K. Boran
Rize		Tekirdağ
Dr. S. A. Dilemre		F. Öztürk